

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția I civilă

Decizia nr. 420/2012

Pronunțată în ședință publică, astăzi 26 ianuarie 2012.

Asupra cauzei de față, constată următoarele:

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Vâlcea la data de 09 iulie 2008, B.C.M. a chemat în judecată SC P. SRL – Editor al cotidianului „Z.V.”, pentru a fi obligat la plata sumei de 500.100 lei, reprezentând contravaloarea daunelor morale și să publice integral hotărârea în ziarul pe care-l editează.

În motivarea acțiunii s-a arătat că în zilele de 20 aprilie 2008, 12 mai 2008 și 15 mai 2008 au fost publicate articole defăimătoare privind pe reclamantă, fiind acuzată de săvârșirea unor infracțiuni precum și de complicitate la săvârșirea unor fraude ce au ca obiect cumpărarea de terenuri.

S-a mai arătat că în articolele publicate i-au fost afectate dreptul la onoare și la reputație a reclamantei.

Prin sentința civilă nr. 584 din 02 iunie 2009 a fost respinsă acțiunea, pentru argumentele că potrivit art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului care garantează libertatea presei, libertatea de a primi și comunica informații nu este supusă unui sistem de cenzură.

Împotriva hotărârii a formulat apelul pârâtului, criticând-o pentru motive de nelegalitate și netemeinicie, în sensul că nu s-a făcut o motivare suficientă, ceea ce echivalează cu necercetarea fondului.

Curtea de Apel Pitești, prin decizia nr. 10/ A din 27 ianuarie 2010, a admis apelul și a trimis cauza spre rejudecare, pentru argumentul că hotărârea nu este suficient motivată în fapt și în drept, ceea ce echivalează cu o necercetare a fondului cauzei.

Rejudecând cauza, prin sentința civilă nr. 672 din 14 septembrie 2010, a fost admisă în parte acțiunea, în sensul că pârâtul a fost obligat la plata sumei de 10.000 lei, cu titlu de daune morale și să publice integral hotărârea pe cheltuiala sa în ziarul pe care îl editează precum și pe pagina de internet a publicației.

Instanța de fond în considerentele hotărârii a reținut că, la datele de 20 aprilie 2008, 12 mai 2008 și 15 mai 2008 a permis în calitate de editor publicarea și transmiterea spre difuzare mai multor articole de presă privind viața privată, credibilitatea și onorabilitatea de care se bucură reclamanta în desfășurarea activității sale de notar public.

Articolele publicate au fost de natură să încalce dreptul reclamantei la viață intimă și privată, protejat de art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, dreptul garantat de art. 10 din același document privind libertatea de exprimare, neavând un caracter absolut, în sensul că poate fi restrâns pentru respectarea unor valori pe care statul le apreciază în mod legitim, chiar împotriva democrației însăși.

Împotriva hotărârii a formulat apelul pârâtului, criticând-o pentru motive de nelegalitate și netemeinicie în sensul că articolele publicate nu au încălcat dreptul la viață privată.

Curtea de Apel Pitești prin decizia nr. 16 din 7 februarie 2011 a respins ca nefondat apelul.

În considerentele deciziei s-a reținut că, libertatea de exprimare nu este un drept absolut fiindcă exercitarea lui presupune responsabilități, restrângeri sau sancțiuni necesare într-o societate democratică, atunci când sunt apărute valori fundamentale precum integritatea teritorială, securitatea națională, siguranța publică, protecția reputației sau a drepturilor altuia.

Reclamanta a pretins că prin articolele publicate nu s-a făcut referire numai la activitatea sa de notar public, ci dimpotrivă, prin publicarea articolelor i-a fost încălcat dreptul la respectarea vieții private de familie.

Dreptul la respectarea vieții sale private este garantat, atât de dreptul intern, cât și de dreptul internațional, orice persoană având dreptul la respectarea vieții private, domiciliului ori corespondenței. Orice amestec privitor la acest drept fundamental, constituie o măsură necesară numai pentru respectarea altor valori fundamentale, recunoscute ca atare într-o societate democratică.

Din reglementările enunțate rezultă că, atât libertatea de exprimare, cât și dreptul la viața privată de familie, nu au un caracter absolut, fiindcă orice ingerință trebuie să fie prevăzută de lege și să urmărească un scop legitim, potrivit soluțiilor pronunțate în jurisprudența C.E.D.O.

Presei îi revine sarcina de a comunica informații și idei asupra oricăror probleme de interes public, fiind în același timp instrumentul pentru cunoașterea și judecarea actelor, faptelor, ideilor, exprimate în viața publică.

Împotriva acestei din urmă hotărâri a declarat recurs pârâta SC P. SRL invocând incidența dispozițiilor art. 304 pct. 9 C. proc. civ.

Recurentul critică hotărârea sub următoarele aspecte.

- Temeiul de drept în baza căruia reclamanta a formulat acțiunea îl reprezintă dispozițiile art. 998 C. civ. dar, în acțiune nu se arată care este prejudiciul suferit de reclamantă. Articolele prin ele însele nu pot cauza prejudiciul pretins de reclamantă, fiind nejustificată solicitarea de acordare a sumei de 500.100 lei cu titlu de daune morale. Temeiul legal al capătului doi de cerere l-ar constitui dispozițiile art. 54 și art. 55 din Decretul nr. 31/1954.

- Prin formularea de către reclamantă a celui de-al doilea capăt de cerere, practic a rămas fără obiect primul capăt de cerere. Articolele din „Z.V.” au fost publicate pentru informarea opiniei publice, în virtutea libertății de exprimare garantat de art. 30 din Constituție și art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului care garantează libertatea presei. Autorul articolelor a făcut referire la viața publică a reclamantei, notar public, despre faptele și comportamentul său în legătură cu activitatea publică notarială a acesteia și se referă la chestiuni de interes general, iar autorul articolelor nu a utilizat formule injurioase în exprimare.

- În mod greșit s-a reținut, atât de către prima instanță cât și de către instanța de apel referirea la modul cum se îmbracă reclamanta ar fi de natură să-i încalce dreptul la viața privată.

- Reclamanta nu a dovedit lipsa de temeinicie a afirmațiilor făcute în articolele din publicație iar notarul public este o persoană publică.

Examinând criticile formulate prin intermediul cererii de recurs se constată fondat recursul în considerentele celor ce succed:

Reclamanta B.C.M. a chemat în judecată pe pârâta SC P. SRL solicitând obligarea acesteia din urmă la plata sumei de 500.100 lei cu titlu de daune morale și să se constate îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale iar ca efect al acesteia să se dispună sancționarea pârâtei în sensul de a publica integral hotărârea de sancționare.

În drept, prezenta acțiune a fost întemeiată pe dispozițiile art. 998, art. 999 C. civ., pe dispozițiile art. 30 alin. (6) și (8), art. 44 alin. (8) din Constituția României și art. 8 și 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Dispozițiile art. 998 C. civ. circumscriu că, orice faptă a omului care cauzează acestuia un prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-l repara.

Din prevederile legale sus menționate rezultă că, pentru angajarea răspunderii civile delictuale se cer a fi întrunite cumulativ următoarele condiții: existența unui prejudiciu care trebuie să fie cert, adică sigur sub aspectul existenței sale și al posibilităților de evaluare și să nu fi fost reparat încă; existența unei fapte ilicite adică orice faptă prin care, încălcându-se normele dreptului obiectiv, ce cauzează prejudicii dreptului subiectiv, aparținând unei persoane; existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu; existența vinovăției celui care a cauzat prejudiciul, constând în intenția, neglijența sau imprudența cu care a acționat.

Sarcina probei, că sunt îndeplinite în speță toate aceste condiții cumulative pentru angajarea răspunderii civile delictuale revine victimei prejudiciului, potrivit art. 1169 care dispune că „cel ce face o propunere în fața judecății are obligația să o dovedească”, respectiv în cauză, această probă incumbă reclamantei.

În speță, pârâta a publicat în „Z.V.” mai multe articole intitulate „Dezinformare și mojiție! Omul de afaceri N.S. denigrat de falși prieteni”, „Notari Penali! DNA sesizată despre afacerile imobiliare ilegale” și „Notari Penali II Terenuri de milioane de euro obținute cu ajutorul cămătarilor”, în care dezvăluia presupuse fraude care ar fi fost comise de reclamantă în calitate de notar public.

Reclamanta apreciază ca defăimătoare afirmațiile apărute în articolele sus arătate, acuzând că i s-a cauzat un grav prejudiciu moral, fiind întrunite astfel elementele răspunderii civile delictuale.

Or, în speța supusă analizei nu s-a dovedit existența prejudiciului creat reclamantei, autorul publicației considerate defăimătoare a făcut o serie de afirmații despre viața publică a acesteia, despre faptele și comportamentul său în legătură cu activitatea publică și nu la viața privată. Pârâtul nu a utilizat formule injurioase sau vexatorii în exprimare iar articolele publicate tratau un subiect de interes public: administrarea banului public, plata unor impozite și altele.

În atare condiții criticile recurentului prin care susține că articolele prin ele însele nu pot cauza prejudiciul „pretins de reclamantă” sunt fondate, reclamanta nedovedind că articolele litigioase erau false și că serveau unei campanii de defăimare a acesteia. De altfel nu au existat afirmații legate de viața particulară ci respectivele articole vizau atitudinea și comportamentul notarului public.

Aspectele referitoare la vestimentația reclamantei nu sunt de natură a crea un prejudiciu.

În conținutul articolelor litigioase nu se regăsește un limbaj jignitor sau violent la adresa reclamantei sau la modul cum se îmbracă reclamanta.

Pomind de la aceste aspecte generale care caracterizează litigiul dintre părți, se va analiza, pentru a răspunde în totalitate motivelor de recurs invocate, în ce măsură libertatea de exprimare a ziaristului și de informare a publicului garantat de art. 10 din C.E.D.O. vine în contradictoriu cu art. 8 din C.E.D.O. care reglementează dreptul la respectul vieții private și de familie a reclamantei.

Art. 10 din C.E.D.O. prevede că orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare.

Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori ideii fără să poată exista niciun amestec al autorităților publice

Exercitarea acestor libertăți presupun îndatorii și obligații poate fi supusă anumitor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care să constituie măsuri necesare într-o societate democratică.

Regăsim aceste garanții și în art. 30 din Constituția României care prevede că: „Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel prin mijloacele de comunicare în public sunt inviolabile.

Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și dreptul la propria imagine.

Răspunderea civilă pentru informația adusă la cunoștința publică revine editorului sau realizatorului în condițiile legii.

Delictele de presă se stabilesc prin „lege”.

Pe de altă parte, art. 31 din Constituție garantează dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public, neîngrădit, iar mijloacele de informare în masă sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

De asemenea art. 8 din C.E.D.O. garantează oricărei persoane dreptul la respectarea vieții sale private și de familie iar articolele înscrise nu fac referire la acest aspect ci, la activitatea reclamantei în calitate de persoană publică.

Exercițiul dreptului la liberă exprimare presupune dreptul de a primi informații și de a comunica altora informații.

A interzice unui ziarist să expună publicului informațiile primite cu privire la activitatea unei persoane publice în îndeplinirea atribuțiilor profesionale echivalează cu o încălcare a art. 10 din C.E.D.O., atât sub aspectul libertății de exprimare cât și a dreptului la informare.

A aplica sancțiuni pecuniare unui ziarist care critică o persoană publică tinde să-l determine pe acesta ca pe viitor să nu mai recurgă la critici și să renunțe la discutarea publică a problemelor ce interesează viața colectivității.

În consecință, instanța apreciază că, raportat la articolele pârâtului care expun fapte și informații de interes public, beneficiază de protecția art. 10 din C.E.D.O. și nu poate fi obligat la despăgubiri către reclamantă.

Așadar, în raport de cele reținute, Înalta Curte de Casație și Justiție în baza art. 312 alin. (1) C. proc. civ., va admite recursul, va casa ambele hotărâri și pe fond va respinge acțiunea reclamantei.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E

Admite recursul declarat de pârâta SC P. SRL împotriva deciziei civile nr. 16/ A din 7 februarie 2011 a Curții de Apel Pitești, secția civilă, pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale și pentru cauze cu minori și de familie.

Casează decizia recurată și sentința civilă nr. 672 din 14 septembrie 2010 a Tribunalului Vâlcea, secția civilă și pe fond respinge acțiunea.

Irevocabilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi 26 ianuarie 2012.